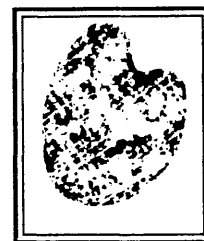

Antonina ŻABA
Ośrodek Geometrii i Grafiki Inżynierskiej
Politechnika Śląska

Z CYKLU: Z ŻABIEJ PERSPEKTYWY

O PEWNEJ POPULARYZACJI ZAGADNIEŃ GEOMETRYCZNYCH

Pomysł na cykl powstał w związku z prowadzonymi przez autorkę badaniami barokowego malarstwa iluzjonistyczno-architektonicznego. Podstawowym założeniem cyklu jest przedstawienie niektórych problemów geometrycznych związanych ze sztuką w sposób przystępny dla specjalistów z zakresu teorii i historii sztuki oraz niektórych zawodów artystycznych. W tym celu tematy w nim poruszane przez geometrów powinny być prezentowane w sposób eksponujący pogładowość geometrii wykreślnej. Autorka sądzi, że ze względu na konieczność maksymalnej przystępności przedstawianych zagadnień geometrycznych należy założyć konieczność ograniczenia stosowania specjalistycznego języka geometrycznego do minimum przy równoczesnym ilustrowaniu tekstu maksymalnie uproszczonymi rysunkami.

Jan KNOTHE pisał o żabiej perspektywie "*Ciesz się, że czujesz się mniejszy od tego, co mnie otacza*", a o sztuce oglądanej z tej pozycji "*Dlatego na każdą sztukę staram się patrzeć z « z lotu myszy » - wydaje mi się, że wtedy lepiej udaje mi się docenić jej wielkość*" [4/s.9].

Zaproponowana nazwa cyklu - *Z żabiej perspektywy* to przede wszystkim określenie stosunku autorki do znaczenia geometrii w sztuce. Stosunek ten można najlepiej określić cytując credo Akademii Św. Łukasza w Rzymie: "[Studiów geometrycznych i perspektywy] *tylko, ile wystarczy*" [3/s.168].

Autorka ma nadzieję, że cykl ten stanie się miejscem do podjęcia interdyscyplinarnej dyskusji na temat związków sztuki z geometrią. Związki malarstwa i architektury z perspektywą linearną zostały dowiedzione przez samych twórców, teoretyków i historyków sztuki jak również geometrów.

Pierwszy temat jaki autorka cyklu proponuje do dyskusji to :

Perspektywa niekolinearna a sztuka barokowa.

Związki perspektywy niekolinearnej ze sztukami plastycznymi były już omawiane w wielu specjalistycznych pracach geometrycznych¹. Jednakże niejedna z tych prac z czasem "*popadła w zapomnienie*"². Autorka sądzi, że problem tkwi w tym, że prace te zostały napisane hermetycznym językiem. Brak swego rodzaju "klucza" do omawiania zastosowań perspek-

tywy niekolinearnej w sztuce barokowej prowadzi - zdaniem autorki - do zubożenia teorii sztuki barokowej.

Sztuka epoki baroku przez wielu badaczy postrzegana jest ciągle jako sztuka dziwaczna. W przypadku sztuk plastycznych o ich dziwaczności świadczyć ma niezgodność obrazu z prostoliniowym odwzorowaniem perspektywicznym, które w *"historycznym rozwoju malarstwa urosło do rangi estetycznego kryterium"* [5/s.111]. Zdaniem autorki przybliżenie zagadnień związanych z perspektywą niekolinearną mogłoby przyczynić się do uzupełnienia badań nad teorią sztuki barokowej. W epoce baroku iluzja - *"królowa ludzkich serc"*³ - związana była z rozwojem rzutu środkowego. Rozwój perspektywy linearnej to czas renesansu. Charakterystyczny etap rozwoju rzutu środkowego w epoce baroku to perspektywa niekolinearna. Autorka zamierza w zaproponowanym cyklu spopularyzować niektóre elementy teorii perspektywy niekolinearnej.

We wstępnych rozważaniach autorka planowała nadać całemu cyklowi tytuł: *O perspektywie niekolinearnej dla postronnych*⁴, ale być może zagadnienia zaproponowane przez innych autorów wykrócą poza ten rodzaj przekształcenia.

Pozostając w nadziei na interesującą wymianę poglądów na temat związków sztuki z geometrią autorka zaprasza do współpracy w ramach cyklu.

Literatura:

- [1]. K. Bartel: "Perspektywa malarska", tom II, PWN, Warszawa 1958.
- [2]. E. Buczydło: "Iluzja jako gra i zabawa - sensualistyczne podłoże iluzji i jej psychologiczne oraz gnoseologiczne znaczenie dla sztuki baroku", praca magisterska, prom. dr hab. Henryk Dziurla, Uniwersytet Wrocławski, maszynopis, Wrocław 1991.
- [3]. M. Karpowicz: "Jerzy Eleuter Siemiginowski, malarz polskiego baroku", Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław, 1974.
- [4]. J. Knothe: "Z zabieg perspektywy", Nasza Księgarnia, Warszawa, 1985.
- [5]. H. Mytykowski: "O pewnym przekształceniu perspektywiczno-niekolinearnym i jego związku z szeregiem wzrokowymi", Zeszyty Naukowe: Geometria wykreślna IV, Warszawa - Poznań 1966.

PROBLEMS OF POPULARISATION OF GEOMETRIC ISSUES

The paper proposes a new section in the bulletin that would be devoted to discussions on relations between geometry and the fine arts. The primary purpose of the cycle would be the popularisation of geometrical problems for an artistic audience.

Przypisy

¹ Problemy te omawia BARTEL [1/rozd. 4]

² Z wypowiedzi GEHLERA na temat teorii HAUCKA (cyt. za [1/s.185]).

³ Wypowiedź Denisa DIDEROTA z roku 1779 (cyt. za [2/s.10 i 94]).

⁴ W nawiązaniu do znanej popularyzatorskiej pozycji *O geometrii dla postronnych* M.KORDOSA i L.WŁODARSKIEGO